

možný pleurální výpotek, chylotorax, pneumotorax, ztlustění pleury s kalcifikacemi, kalcifikace uzlin a dutinové formace. Za akutní projev sarkoidózy se také považuje tzv. sarkoid v jizvě (zčervenání a zduření starých jizev). Průběh nemoci je pozvolný, postupně a nenápadně nastupují respirační i jiné orgánové příznaky. Onemocnění s postižením plic častěji vyžaduje léčbu a jeho prognóza je horší. Za chronické se onemocnění většinou považuje, trvá-li aspoň dva roky.

Přehled mimoplicního postižení

Horní dýchací cesty

Jedná se o postižení nosu, vedlejších nosních dutin, tonzil, laryngu.

Sarkoidóza kůže

Kožní postižení je pozorováno zhruba u 25 % pacientů. Akutní sarkoidóza nebo vzácněji i recidivy onemocnění jsou asociovány s erythema nodosum (EN). Charakteristickým projevem EN jsou zpravidla symetrická, indurovaná palpačně bolestivá ložiska, lokalizovaná obvykle na bérkách, méně často na předloktích a rukou. Chronická sarkoidóza může mít pestré kožní projevy. Mezi nejčastější patří subkutánní uzly, nebo červenohnědé papuly, tzv. malouzlová nebo velkouzlová kožní forma sarkoidózy, k jejichž výsevu dochází nejčastěji v obličeji, na pažích nebo trupu. Dalším projevem chronické formy sarkoidózy může být tzv. lupus pernio (obrázek 8).

Oční postižení

Oční postižení při sarkoidóze bývá udáváno u 10–80 % pacientů. Může být postižena jakákoliv část oka i orbity, nejběžnější je však uveitida a konjunktiviti-

da. Chronická uveitida může vést k adhezím mezi duhovkou a čočkou, může být komplikováno kataraktou, glaukomem nebo atrofií optického nervu, které mohou vést až ke slepotě.

Sarkoidóza lymfatických uzlin a sleziny

Periferní lymfatické uzliny bývají postiženy relativně často (až u 30 % nemocných). Jedná se zpravidla o krční, axilární, epitrochleární nebo inguinální uzliny. Lymfadenopatii obvykle doprovází i splenomegalie zjištělná sonografickým vyšetřením.

Sarkoidóza nervové soustavy

Klinicky manifestní postižení nervové soustavy je patrné u méně než 10 % případů. Granulomatózní proces může vzácně postihovat struktury centrální i periferní nervové soustavy, opakovaně bylo popsáno postižení mozku nebo míchy. Nejčastější porucha je obrna obličejového nervu.

Sarkoidóza srdce

Klinické známky postižení srdce jsou přítomny asi u 5 % pacientů se sarkoidózou. Nejčastějším projevem jsou arytmie od benigních extrasystol, přes atrioventrikulární blokády vyššího stupně až po náhlé úmrtí. Plicní hypertenze (PH) u sarkoidózy je potenciálně život ohrožující komplikací, která výrazně ovlivňuje strategii léčby i další prognózu onemocnění. Frekvence PH u sarkoidózy je v rozmezí 1–28 %.

Sarkoidóza jater

Při cíleném bioptickém vyšetření lze prokázat granulomy v játrech až u 50–80 %, zatímco při fyzikálním vyšetření lze zjistit hepatomegalii pouze